

RDEČI PRAPOR

Glasiilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K. za Nemčijo za pol leta 7-90, za črt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četr leta 4-80 K

Posamezna številka 10 w.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati: Enostopna petil-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

97. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 14. septembra 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo "Rdečega Prapora", Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila an list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo "Rdečega Prapora", Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Novo šolsko leto.

Narodnostne debatena naših strankarskih kongresih, diskusije v našem časopisju manifestirajo pred vsem svetom, da edino socialno-demokratska stranka stvarno razmotriva narodno vprašanje, da edino njej narodnostni problem ni igrača besed in bolnih živcev, temveč realno dejstvo, ki čaka nujne in resne rešitve. Kakor vse kaže, pridemo kmalu do revizije brnskega narodnostnega programa: treba bo izpolniti in razširiti brnsko koncepcije našega narodnega programa, podrobno izpeljati principe, ki so v njem v velikih potezah načrtani.

Kaj je jedro mednarodnega načela, ki je v socialni demokraciji vzvišeno nad vsak spor? Popolna in dejanska ravnopravnost vseh narodnosti! Noben narod nesme tlačiti drugega in ga ovirati v svobodnem narodno-kulturnem življenju; v narodno-mešanih krajih treba varovati narodne manjšine.

To mednarodno načelo je granitna podlaga vseh socialno-demokratskih strank; v tem se razlikujejo od vseh drugih strank in v neštevilnih slučajih so se postavili socialni demokratje za drugorodne manjšine proti hujskačem lastnega naroda. Tako so ravnali italijanski socialni demokratje glede tržaškega slovenskega šolstva, tako so postopali češki socialni demokratje v Pragi in enako nemaški socialni demokratje na Dunaju. Moško nastopajo proti nacionalistični bestiji, pa naj prihaja ta iz kateregakoli brloga.

Minuli teden je dunajsko delavstvo, sijajno in mogočno protestiralo in obsodilo protičeško agita-

cijo na Dunaju; najprostranejša dunajska dvorana v otakrinškem Delavskem Domu je bila do zadnjega kotička nabita. Sodrug posl. Ellenbogen je najostreje sibal postopanje nacionalcev in krščanskih socialcev in iznova proklamiral socialno-demokratsko načelo svobodnega narodnega in kulturnega razvoja. V sprejeti resoluciji je izrečeno, da «vidi nemaško delavstvo Dunaja v nasilnih demonstracijah proti češkim sodrugom proletarskega razreda krivico, ki stoji v pikrem nasprotju z velikimi tradicijami nemaškega naroda in da so te nasilnosti sramotne za kulturni narod».

Če primerjamo možati nastop nemaške socialne demokracije za češko šolstvo na Dunaju s škandaloznim vedenjem krščanskih socialcev, teh načelnih bratcev slovenskega klerikalizma, ki krošnjarijo s svojo kx Axmann (ki prepoveduje vsak češki pouk) tedaj nam postane jasno nepremostljivo nasprotje med meščansko in socialno-demokratsko narodno politiko.

Od protesta proti nasilnostim pa je treba preiti k kulturnemu in narodnemu uveljavljanju lastnega naroda, k pozitivnemu delu. Od svojih tujerodnih zaveznikov in sodrugov moremo zahtevati, da nas varujejo in branijo pred narodnimi nasilnostmi, razvijanje umskih, moralnih in gospodarskih moči v našem narodu, njegova narodno-kulturna povzdiga pa je naloga, ki pripada nam samim.

Vsak narod potrebuje za razvoj svojih sil pred vsem izobrazbe; ognjišče izobrazbe pa je šola. Vsak kulturni narod posveča šoli svojo največjo skrb in najpaznejšo pozornost.

Če govori pripadnik meščanske stranke, liberalca ali klerikalca, za slovensko šolo je ali hinavščina ali pa šovinizem, kajti kdor odreka tujemu narodu pravico do narodne šole nima pravice, reklamirati jo za svoj narod. Ako pa nastopa

slovenski socialni demokrat za slovensko šolo, za narodno šolo svojega otroka, to ni šovinizem, ampak pravičen boj za svoboden narodno-kulturni razvoj.

To je naše stališče, to je socialno-demokratsko stališče vseh narodnosti. Ob začetku novega šolskega leta mora biti geslo slovenskega socialnega demokrata: Slovenski otroci v slovenske šole. To geslo velja tako za Ljubljano in Sisko, kakor za Trst, za Jesenice tako, kakor za mešane kraje ob slovenskih mejah!

Mednarodne manifestacije na Češkem.

Ob priliki češkega strankinega zbora sta se vršili na Češkem dve velikanski manifestaciji delavstva, ki sta tako sijajno potrdili voljo češkega proletarijata, nadaljevati socialistično delo osvoboditve v slogi z delavstvom vseh narodov, da se mora kakor pena razbliniti vsako upanje narodnjaskih hujskačev, ki ničesar na svetu ne žele tako vroče, kakor da bi se delavstvo dalo raztrgati in potem premagati od kapitalizma vseh narodov. Res je, da so narodne strasti v Avstriji razgrete, kakor da bi se bila pravkar šele porodila narodna zavest. Res je, da so nacionalistični boji v meščanskih krogih potisnili zanimanje za vsa druga politična vprašanja, izvzemi ministrske sedeže in podobne ideale v ozadje. Res je, da živimo prav sredi tega nacionalističnega blaznenja. Res je pa tudi, da je delavstvo vseh narodov v Avstriji že tako izkušeno, da se ne da z nobenim ščuvanjem več preslepiti, temveč pozna svoje prave interese tako natančno, da ne pomaga nobeno šovinistično sredstvo več proti njegovi slogi in enotnosti.

V torek zvečer je sklicala organizacija III. češkega okrožja ljudski tabor na vrt smihovskega «Narodnega Doma». Ražost je bila, videti velikansko množico, ki se je zbrala na obširnem vrtu,

PODLISTEK.

O Božiču.

Dalje.

Natuškina mati je vedela, da sta njena hčerka in Ažmanov sin pogostoma skupaj. Ali sedaj ni več poučevala hčerke, da bi bilo neoprostivo, zabaviti se s Tonetom, a Natuška tudi ni več mislila na tiste dobre svete, ki jih ji je bila mama dajala pred dvema letoma. Ali neki dan je Ažman poklical sina ter mu dejal:

— Tone, ti si že razumen in pravzaprav bi moral sam imeti dosti pameti. Ali meni se zdi, da si se več učil v knjigah nego v življenju. To je že stara stvar, da morajo včasih starši skrbeti za svoje otroke in jih poučevati tudi takrat, ko so že odrasli in ko bi se starši lahko marsikaj učili od svojih otrok. Ti si morda učen, bolj nego jaz, saj nisem bil nikdar na vseučilišču, tudi v latinske šole nisem hodil; ali v življenju sem se učil in to umem bolje od Tebe. Čuješ, to ni pametno, da hodiš toliko z Drobnikovo Natalijo. Saj veš, da imajo ljudje dolge jezike in dekletu bi to utegnili škodovati danes ali jutri. Morda si celo sama dela nadeje, ki se ne morejo izpolniti. Kajti vzeti ne moreš dekleta. Drobnikovi so popolnoma dogospodarili. Prav ničesar nimajo več, jaz poznam dobro razmere. Izgubili so več nego ljudje vedo. Kdo vé, kako bo, kadar stari zatisne oči? Same dolgove imajo. To dekle torej ne more biti nevesta za tebe. In če si kdaj mislil na to, izbij si stvar iz glave. Nisem ti še povedal, da so naše razmere sedaj

drugačne. Jaz sem vedno kupoval srečke — človek ne more vedeti, kaj se zgodi — no, in zadnjič sem zadel. Bila je lepa svotica. Mi smo sedaj bogati ljudje. Ti boš lažje študiral, nego doslej in kadar narediš doktorja, ti ne bo treba iskati kruha po tujih pisarnah. Sam svoj gospodar boš lahko in lahko si izbereš ženo, ki ti prinese kaj v hišo...

Tone se je popraskal za ušesi. Očetove besede mu niso bile prijetne, ali notranjost mu ni bila tako krepka, kakor bi bilo soditi po njegovi zunanosti...

Kmalu se je zopet odpeljal na Dunaj, da bi tam dalje študiral in naredil svojega doktorja...

IV.

Štirideset let je minulo. Oh, koliko življenja! Koliko upanja in razočaranja, koliko dela in boja, koliko veselja in žalosti!...

Štirideset let...

Zima je.

Skoro štirinajst dni je naletaval sneg, sedaj droben kakor kaša, sedaj velike cunje; toliko ga je bilo, da ga po ulicah ljudje in snežni iplugovi niso mogli sproti pospraviti. Zunaj na polju pa je ležal na debelo, da se je človek, ki je zagazil vanj čez koleno udiral v belo naslago.

Sedaj je nehalo snežiti, nastopal pa je mraz, da je vse škripalo. No, pa vsaj gazi so se sedaj lahko naredile, ne da bi se bilo bati, da jih sneg v pol ure zopet zamete. In to je dobro, kajti nocoj je sveti večer in ljudje imajo mnogo opraviti na ulicah. Zvečer bodo prižigali svečice na božičnih drevesih, po vejah bo trebalo razobe-

siti zlatih orehov in sladčic, na mize bo trebalo položiti različnih darov za otroke in za odrasle. Vsega tega treba nakupiti po prodajalnicah in potem skrbno skriti pred radovednimi očmi onih, katerim so darovi namenjeni. Kajti otroci nočejo že več verjeti, da jim prinaša Jezušček vse tiste lepe reči, ki so jih bili napisali.

Po ulicah je vse polno ljudi. Vsi imajo opraviti, vsi kupujejo darove.

Vsi. Ne... tu med množico koraka počasi sključena starka, ki se ustavlja včasih pred kakšnim prodajalniškim izlogom, kjer žare električne tulpe. Semtertja postoji dolgo na mestu in gleda one krasne predmete, ki so tu izloženi, da bi vabili kupovalce. Ali nikjer ne stopi v prodajalnico, nobene reči ne kupi. Kadar se je naveličala, dvigne počasi glavo. Njene oči so mrtve, lica vela. V njen obraz so vrezane ostre črte med gubami, raztezajočimi se na vse strani. Pred drugim oknom postane zopet. Tukaj prodajajo obleke, svilo in podobne reči. Kakor je to ne bi zanimalo, se je tedaj nevoljno obrnila in počasi odkorakala dalje. Težko je bilo reči, ali je noge drsaje postavljala pred se, ali jih je vlekla za seboj. Dasi je bilo njeno gornje telo videti majhno, ker je bilo popolnoma zgrbljeno, je bilo vendar očitno pretežko za njeni nogi. Ali starka najbrž ni mislila na to. Kdo vé, ali je sploh mislila kaj? Korakala je po ulici, kakor bi moralo biti tako, ne po svoji volji, temveč vsled neke sile, katere pa gotovo ni umela, morda niti čutila.

Konec prih.

natlačena kakor slaniki v sodu, da pozdravi goste zbora in da pokaže spricho vse javnosti, kaj mislijo delavci o narodnih pravicah, pa o narodnjaskih hujskarjih. To ni bilo ljudstvo, ki bi avtomatično ploskalo, ker ploskajo drugi, in slepo odobravalo, kar slisi. Desetletja žive smihovski delavci v najostrejših političnih in gospodarskih bojih, vzorno so organizirani, za njihovo izobrazbo bi jih pa vso malomeščanstvo lahko zavidalo. In ta ogromna, zavedna množica, katere razum stoji visoko nad temperamentom, je navdušeno aplavdirala vsaki besedi delavske sluge, mednarodne solidarnosti in brezpogojne samostalnosti socialne demokracije.

Po volitvi predsedništva je govoril poročevalec, poslanec sodrug Němec. Naša buržoazija nas neprenehoma pošilja k češkim sodrugom, učiti se narodnosti. Če bi bila slišala sodruga Němca, ne bi gotovo nikoli več storila tega, zakaj ko je posvetil nemškimi šovinistom, ki uganjajo svoje barbarske burke po Nizjem Avstrijskem in po Severnem Češkem, je je tudi češkim šovinistom tako zasolil, kakor zaslužjo. In najbolj demonstrativen je bil aplavz, ko je dejal: «Češki delavci vidimo, da se lahko mnogo bolje opiramo na svoje nemške, poljske, italijanske, slovenske, hrvatske, ruske sodruge, nego na svoje češko narodnjaško meščanstvo.» Končal je svoj govor s sledečimi stavki: «Solidarno z njimi vodimo veliki boj za narodno in državljansko enakopravnost in za kulturni napredek. Ta boj že pokazuje svoje posledice, ki so nam dokaz, da dosežemo samo po tej poti, pod rdečo zastavo socialne demokracije, zmago kot delavci, kot Čehi, kot ljudje!» Po teh besedah je zopet zagrmelo po vrtu, da ni mogel nihče dvomiti; tako kakor je govornik govoril, tako čuti in misli češko delavstvo.

Potem je govoril sodrug Etbin Kristan, ki je posebno naglašal, da je pravična rešitev narodnega vprašanja nemogoča brez socializma, ker je gospodarska neenakost temelj vsakega zatiranja. Narodnostni problem je vprašanje vseh narodov, torej se more samo skupno rešiti, ne pa v boju vseh z vsemi. In pravično rešiti se da le tedaj, če so vsi deli naroda enakopravni. V sedanjih družbi tudi v narodnem oziru niso interesi delavstva enaki interesom buržoazije, ta se bojuje za nadvlado, delavstvo pa za pravico. Dokler imamo pred očmi svetli cilj socializma, ne moremo zgrešiti poti. — Mnogokrat je glasen aplavz posegel v govornikove besede, a ko je končal, je frenetično odobravanje potrdilo, da ni med temi besedami in delavskimi čuti razlike.

In še mnogokrat se je ponovilo viharno odobravanje. Govoril je za nemško-avstrijsko stranko sodrug Beer, za bolgarsko socialno demokracijo sodrug Kirkov, za slovaške sodruge na Ogrskem sodrug Vrhovský, za nemške sodruge na Češkem sodrug Seliger, potem je imel sodrug dr. Soukup zaključno besedo. Vsak je govoril po svoje, a kakor nevidna rdeča nit je šla skozi vse govore velika ideja mednarodne solidarnosti delavstva. Bila je veličastna manifestacija, kakršne je zmožna samo socialna demokracija, manifestacija, ki se ne da vprizoriti z režijsko rutino, temveč le na podlagi mogočne zavesti solidarnosti, le tam, kjer živi nesmrtno življenje čut nepremagljive mednarodne delavske vzajemnosti.

Druga taka manifestacija je bila v sredo popoldne na Kladnem. Tam, kjer štrli stoinsto visokih dimnikov v zrak kot simboli kapitalističnega kupičenja bogastva in delavskega trpljenja, kjer žari nebo po cele noči od plamena plavžev in peči; tam, kjer meče stoinsto pridnih rok iz globočine zemlje črne diamante na dan; tam, kjer je mestetokrat tekla delavska kri v boju za njegove ideale, je bil na velikanskem travniku pred «Delavskim Domom» ljudski shod ob ogromni udeležbi. Tri komisarje je poslala politična oblast; dva sta sedela na odru. Ljudska šola je bila polna orožnikov. A kladensko delavstvo je tega vajeno. Shod se je izvršil prav tako, kakor da ni bilo nobenega javnega organa poleg. Le enkrat je prvi komisar postal nervozen, ko je hrvatski zastopnik govoril o veleizdajniškem procesu.

Z ozirom na tiranijo prostora ne moremo o govorih na tem impozantnem shodu javljati nič drugega, kakor da so bili vsi polni onega duha, ki je vladal na smihovskem shodu. Govoril je prvi poslanec Modraček o stališču socialne demokracije glede na narodno vprašanje; potem so imeli besedo poslanec sodrug Beer za nemško,

Kirkov za bolgarsko, Vrhovský za slovaško socialno demokracijo, Capponi za Hrvate, Kristan za Slovence. Socializem ni sentimentalnost. Ampak kdor je gledal ogromno množico v desetletjih preizkušenih trpinov, navdušeno za skupne ideale vsega delavstva, pripravljeno za boj, se ni mogel ubraniti ginjenosti, ki pa vendar ni mogla premagati ponosne zavesti: S takim ljudstvom, s takimi bojevniki moramo zmagati, pa če bi se z našimi sovražniki združil sam pekeli!

Peary — Cook.

Zadnje čase se splošno govori o dveh najbolj zanimajočih osebah, namreč o najditelju severnega tečaja, Cooku in Pearyju. — Kdo je torej pravzaprav odkril severni tečaj. Cook ali pa Peary? Zadnji zahteva to čast za sebe, da je kot prvi dosegel severni tečaj na skrajni točki. Oba omenjena potovalca sta hotela hkrati odpotovati leta 1907. proti severnemu tečaju. Pearyja je zadrževalo potrebno popraviljanje ladije do jeseni leta 1908. Pred enim letom je pa nastopil potovanje s svojo soprogo na ladji «Roosevelt». Pri pojedini je dejal proti prijateljem, da hoče načrt ali izvršiti ali pa poginiti. Sedaj je pa menda res izvršil svojo namero. Njegovi slavi, kot drzen in neustrašen potovalec po severnih krajih naj bi se sedaj še pridejal visokodoneč naslov: Najditelj severnega tečaja. Dosedaj se nihče ni dosegel Pearyja v njegovih najdbah v arktičnem raziskovanju po Grönlandu (1892 in 1895). Po njem so nazvali Pearyjev prekop in en otok kot Pearyjevo zemljo.

Akoravno ni določeno in gotovo, kdo da je prvi prišel na severni tečaj, vendar določajo znanstveni dosegi resnega raziskovalca arktičnega sveta Pearyja kot takega. Kakor znano, je sledil Cook Pearyju do Etah, odtam se je obrnil zahodno od severne konice Grönlanda proti Grantlandu, od koder je najbrže šel v severni smeri dalje. Ta pot, eno leto daljši kot Pearyjev, je na ta način tudi razumljiv. Peary je porabil pri tem potovanju vsa svoja znanja iz prejšnjih potovanj po arktičnih krajih. Po njegovi trdovratni stanovitosti za dosego si stavljenega cilja, je najbolj verjetno, da je res dosegel severni tečaj.

In Cook? Bil je prej zdravnik belgijske južnopolarne ekspedicije, ter se pozneje podal na Grönland, da sledi Pearyju na njegovem potu.

Ako premislimo, da je Pearyju sledilo že mnogo ekspedicij, ki so bile pod vodstvom slovečih potovalcev in ki so se morale vendarle obrniti nazaj ali so pa ostale za vedno med ledom, potem je moral biti Cook, obdarjen z neko izvanredno srečo. Natančno se pa o Cooku za sedaj ne da ničesar dognati, ker on dela neverjetno reklamo po ameriških listih za sebe. In tudi Peary sam je brzojavil iz Neufundlandije Reuterjevemu birou, naj ne smatrajo izjav dr. Cooka resnim in oba Eskima sta tudi izjavila, da Cook ni bil posebno daleč na severu.

Dr. Cook je imel v Kodanju v zemljepisni družbi predavanje o svojem potovanju. Predavanju je prisostvoval sam prestolonaslednik. Dr. Cook je slavil najprvo vse polarne raziskovalce kot Nanzena, Pearyja in posebno Oltona Svedrupa, ki mu je primogel k sestavi ekspedicije. Orisal je program ekspedicije iz leta 1907, dalje tudi one leta 1908 ter glavne momente njegovega pota proti severnemu tečaju meseca marca in aprila. Ekspedicija je v teh mesecih zelo hitro nadaljevala pot, akoravno je znašal mraz 83 stopinj. Počasi je potem pošiljal mostvo nazaj in zmanjšal število psov, kar se je pokazalo kot pravi praktično. Dne 21. aprila je dosegel severni tečaj ali bolje rečeno 90. stopinjo širine. Več ne more povedati, predno ne izide njegovo potovanje tiskano v knjigi. Izogibal se je pa vsakega natančnejšega poročila o severnem tečaju.

Iz Newyorka poročajo, da je Peary brzojavil listu «Newyork Herald», da se je Cook poslužil njegovih Eskimov, njegov psov in njegovih pomožnih moči. «Da se odpravi vsako nespornost, piše Peary, izjavljam, da je nacin, po katerem je delal Cook, da bi me prehitel, nevreden moža, ki količkaj dá na čast.» Dr. Cook pa v svoji brzojavki imenuje Pearyja obrekovalca in egoista.

Po amerškem časopisu divja hud boj radi odkritja severnega tečaja. Peary imenuje v svojem poročilu Cooka lažnjivca, Cook pa Peary-a tata, ki si je prilastil njegov provijant. Viceadmiral Osborn izjavlja v nekem časopisu, da naj Peary

molči. Če se bo držal v Neworku nastopiti proti Cooku, mu bo on dokazal pred sodnijo, da je največji «svindler» sveta.

Žalostno — pa resnično.

Rudarjem v opomin!

Časopis «Naprej!» je prinesel iz Št. Janža dne 4. avgusta dopis, ki se glasi:

«Dne 27. junija t. l. je sklical odbor II. skupine rudarske zadruga za revir Ljubljano svojo sejo v Št. Janžu na Dolenjskem v prostorih gostilne Papež v Krmelju. Dopoldne ob 11. uri se pripeljejo odborniki z vlakom na postajo Št. Janž, in sicer 3 iz Idrije, 1 iz Kočevja in 1 iz Albone. Ko jih je zagledal g. rudarski mojster Flačak, je takoj ukazal napreči voz in se je odpeljal na orožniško postajo po orožnike. Mož si je mislil, ko bodo prišli orožniki, jo bodo takoj morali ti socialni demokratje popihati iz Št. Janža. Seveda se je zmotil. Ko je prišel določeni čas, kakor je bilo naznanjeno c. kr. revirnemu uradu v Ljubljani, se je začela seja. Povabljeni so bili na to sejo rudarske zadruga tudi delegatje od krajevnega odbora in še par drugih zaupnih mož rudarjev iz Št. Janža. Načelnik rudarske zadruga, Tomaž Filipič je otvoril sejo. Kar prideta dva orožnika pred gostilno in vprašata po načelniku, da naj pride ven. Na to gresta res načelnik in eden izmed odbornikov k orožnikom. Orožnika vprašata: ali imate res javni ljudski shod? Odgovor se je glasil, da ima le odbor II. skupine svojo sejo v smislu svojih združnih pravil; take seje so tajne. Orožnika se zadovoljita z odgovorom in mirno odkorakata, ker sta razvidela, da nimata ničesar opraviti pri takih sejah. Ko pa je bila seja že končana, pride g. rudarski mojster Flačak v gostilno. Načelnik T. Filipič ga poprosi, naj dovoli, da bi smeli delegatje ogledati rudnik in njegove naprave. G. Flačak pa je postal kar nervozen in je začel vpiti nad načelnikom: «Vi, vi, ki ste prišli hecat rudarje, vi, če ste imeli kaj poštenega v mislih, morali bi naznaniti, da pridete! Dobili bi v pisarni prostor za sejo. Tudi jaz bi se je udeležil...» Načelnik Filipič ga opozori, da je to stvar zadruga, kje bo seja in kdo bo navzoč ter ga poprosi, naj se modreje zadrži. To pa je gospoda Flačaka tako razkačilo, da je odbornika Krakerja iz Kočevja udaril kar po roki v silni besnosti, ki se ga je polotila. Le dostojnosti odbornikov se mora zahvaliti gosp. Flačak, da ni prišlo do kaj hujšega. (Seveda vstop v rudnik ni bil odbornikom dovoljen.) Ko ga je načelnik dalje opozoril, da je njegovo vedenje proti odboru rudarske zadruga nedostojno in da bo to takoj naznanil revirnemu uradu, se je g. Flačak zavedal, da je bilo njegovo postopanje skrajno nespametno.

Odbor rudarske zadruga je vse to tudi naznanil revirnemu uradu. Radovedni smo: kaj se bo ukrenilo...»

Kmalu potem, ko je ta dopis izšel, pa je iz Št. Janža prišel na ljubljanski c. kr. revirni urad sledeči protokol, ki ga objavljamo v celoti:

Protokol

ki se je napravil v rudniški pisarni rudnika v Št. Janžu, dne 28. julija v navzočnosti vseh podpisanih.

Prišli so člani delavskega lokalnega odbora II. skupine rudarske zadruga: Žnidarsič Fran, Papež Anton in Rozman Alojzij ter izpovedali naslednje: kot člani zadruga nismo dobili nobenega obvestila, niti pismenega vabila, da se vrši 27. junija 1909 v Karmelu odborova seja II. skupine, samo jaz, Anton Papež, sem dobil priloženo zasebno pismo od T. Filipiča, iz katerega smo morali mi delegati razvideti, da se ni šlo za nobeno združno sejo, ampak, kakor smo se bali, za splošno rudarsko zborovanje. Ker smo bili in smo še mnenja, da se nima noben tuj delavec pravice mešati v naše notranje razmere, ker smo bili edinole mi izvoljeni od delavstva, nismo dali Filipiču nobenega odgovora. Kljub temu je prišel 27. junija Filipič še z nekaterimi rudarji iz Idrije in Kočevja, baje zato, da bi imeli združno sejo, zaradi česar smo mislili, da je potreba tudi nam priti tja. Kmalu pa smo videli, da se ni šlo za nobeno združno sejo, ampak za soc.-dem. hujskačo propagando našega delavstva. Protestirali smo, da so navzoči tudi drugi delavci pri «združni» seji in ne samo tisti, ki spadajo k odboru ter smo zahtevali, da se naj ne pečemo z našimi lokalnimi razmerami, ampak samo z združnimi stvarmi. Ker je bil naš protest brez vspeha, smo se odstranili, ne da bi se bila vršila združna seja in tudi pozneje se ni vršila. Pri-

tožbe, ki nam jih je namenilo naše rudniško ravnateljstvo na podlagi odloka revirnega urada in ki se baje nahajajo v protokolu odborove seje rudarske zadruga II. skupine z dne 27. junija, so nam delegatom sentjanskega delavstva, ki smo edino opravičeni za pritožbe, popolnoma neznane, in so mogle priti kot naše izjave v protokol le kot grde potvare (Felsche, spake). Kar najodločneje protestiramo proti takemu postopanju načelnikstva II. skupine in prosimo našo rud. ravnateljstvo, da naj stori korake, da nam revirni urad da zadoščenje. Obenem izrekamo v svojim in v imenu večine delavstva ogorčenje nad tem, da se pod pretervo zadržne seje, torej takorekoč pod uradnim varstvom, dela soc.-dem. propagando in seje prepri med naše mirno in zadovoljno delavstvo.

Prebramo, preloženo in odobreno.

Znidarski, Papež, Rozman.

Zaključeno in podpisano

inženir Zmeiney

Karmel 28./7. 1909.

Na podlagi tega protokola pa je c. kr. revirni urad poslal sledeče pismo načelniku II. skupine rudarske zadruga, s. T. Filipiču:

Ljubljana, 14. avgusta 1909.

Rudarju g. F. Filipiču, načelniku II. skup. rud. zadruga v Idriji.

Z ozirom nato, da ste se 28./6. 1909. obenem z I. Kokaljem tukaj ustno pritožili radi postopanja poslovodja sentjanskega premogovnika o priliki odborove seje II. skup. rud. zadruga v Karmelu dne 27./6. 1909 se vam naznanja da je revirni urad o stvari poizvedoval in se prepričal, da je odbor v § 36 zad. pravil. določni delokrog prekoracil. Po § 34. zad. pravil niso odborove seje javne, k seji, ki je bila sklicana dne 27./6. 1909 pa ste vabili Papeža Antona, s pismom, ki leži tukaj in ki je od Vas podpisan, z dne 12. junija 1909., št. 28/09 z navodilom, naj pripelje seboj še dva ali tri pametne može. Ker ni Papež odbornik, tudi ni bil opravičen udeležiti se seje. Seja se je torej vršila proti pravilom in so sklepi, ki so se pri njej naredili, neveljavni. Dalje so tukajšnje poizvedbe dognale, da se zadržne seje izrabljajo za strankarske namene, to so agitacije v strankarskih zadevah. To se vidi jasno iz priloženega protokola. Sentjanski delavci so revirnemu uradniku tudi povedali, da so odborniki agitirali za svojo stranko. Dalje pripominjamo, da so odbori samo zastopniki skupin in ne delavcev poedinih rudnikov, kot taki poslujejo lokalni delavski odbori. Zato morajo prvi zastopati interese celih skupin in drugi interese posameznih rudnikov.

Končno opozarjamo odbor, da ne sme zastopati interese kake politične, narodne ali druge stranke, ampak gospodarski in moralni interes delavstva, oziroma II. skupine, v okviru zakonitega delokroga.

Zato se pozivlja odbor, da v prihodnje natančno postopa po predpisih kakor zahtevajo pravila in zakon in se natančno drži določenega delokroga, drugače bo revirni urad postopal v smislu § 156 zad. pravil, razpustil odbor in odredil nove volitve.

C. kr. revirni uradnik

p. f.

(podpis nečitljiv.)

Komentar k temu pride v prihodnji torkovi številki!

Umetnost in književnost.

«Naši Zapiski», 9. (septembrska) številka, ki je izšla danes, imajo naslednjo zanimivo vsebino: Abditus: Pot po samoti. — R. L.: Anarhizem. (Dalje.) — Dr. Dragotin Lončar: Iz politične korespondence dr. Janeza Bleiweisa. (Dalje.) — Hinko Smrekar: I. umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu: Slovenski umetniki. — Pregled: Narodno gospodarstvo. — Šolstvo. — Literatura. — Biologija. — O. Zupancič: Epigrami. Cena zvezku le 40 vin. Naroča se v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II. — Uredništvo se je preselilo in se nahaja odslej: Gorica, via del Boschetto 29.

Domače vesti.

— Pagninijeva delavska zbornica v Trstu. Pagnini je tedaj ustanovil svojo «delavsko zbornico». Ta Pagninijeva delavska zbornica je kot kaplja kaplji podobna N. D. O., kar je potrdila tudi «Edinost» takrat, ko je naznanila njen porod. «Delavska zbornica» — je rekla «Edinost» — «ima enak namen, kakor naša N. D. O.» Sedaj pa strmite in čudite se. «Edinost» je povedala, da hoče Pagnini razdirati tisto svoje delo, ki ga je napravil pri naših organizacijah, da hoče s svojo delavsko zbornico rušiti solidarnost delavstva in da je delavska zbornica škodljiva delavstvu. In «Edinost»

ni niti opazila, da je s tem člankom povedala žalostno resnico. Ako ima delavska zbornica enak namen, kakor N. D. O. in je škodljiva delavstvu, tedaj je tudi N. D. O. škodljiva delavstvu. Vse tiste slabe naloge, ki jih bo vršila delavska zbornica, jih že davno vrši N. D. O. pod patronanco lazi-prijatelj delavstva, ker ima delavska zbornica enak namen kakor N. D. O. In «Edinost» ima prav. N. D. O. podpirajo slovenski nacionalci, delavsko zbornico pa italijanski nacionalci. Oboji z enako vnamo, oboji z enakim namenom: škodovati socialni demokraciji, škodovati delavstvu. Razlika je samo ta, da se je slovenskim narodnjakom pod patronanco Rybsa in Gregorina posrečilo voditi za nos delavstvo, posrečilo organizirati krumirstvo in da se tega italijanskim nacionalcem pod patronanco Pagninija ne bo posrečilo. Pravim, da se zato ne bo posrečilo, ker ima Pagninijeva delavska zbornica vse, samo volje ne in podlage do življenja, ker nima organizacij, ker nima delavcev, ki bi se dali voditi za nos. Dosedaj so pristopili k delavski zbornici brivci, ki jih je tri in pol organiziranih in infirmizerji, ki so vsi osebni prijatelji Pagninija. In drugega Pagnini tudi nima pričakovati. Delavska zbornica je torej mrtvo-rojeno dete.

— Tiskarji in delavska zbornica v Trstu. Pred meseci so tržaški tiskarji sklenili, da se izselijo iz Delavskega doma, t. j. iz hiše, v kateri imajo stanovanja vse tržaške strokovne organizacije, politična odbora italijanske in slovenske socialno-demokratske stranke, izobraževalna društva in delavske konsumne zadruga. To se je moglo zgoditi seveda samo zaradi tega, ker se je dotičnega zborovanja udeležilo malo socialističnih tiskarjev. Za izselitev iz Delavskega doma so glasovali tudi slovenski narodni tiskarji. Sedaj je pa Pagnini računal, da bodo tiskarji pristopili delavski zbornici. In od tiskarjev si je Pagnini obetal veliko. To bi bila prva velika organizacija v delavski zbornici. Toda Pagnini se je zaračunal. Na zborovanju, ki so ga imeli tiskarji v nedeljo, dne 5. t. m., so sklenili, da ne pristopijo k delavski zbornici. Za ta predlog je glasovalo 160 tiskarjev, proti pa samo 60 Italijansko nacionalistično časopisje, ki je že cel teden pisalo o porazu, ki ga bo občutila socialna demokracija s tem, da bodo tiskarji pristopili k delavski zbornici, ki je cel teden pripovedovalo, da so tiskarji najbolj izobražena delavska stroka, mora sedaj molčati. S tem sklepom so pa zadali tiskarji delavski zbornici smrten udarec.

— Poglavlje o značajih. Zadnji čas, na shodu «Svobodne Misli» je bilo sproženo vprašanje o značajih in povdarjalo se je, koliko mladih ljudi, prepuščenih ljuti borbi za vsakdanji kruh, kupi klerikalizem. Pribiti treba nemoralnost teh klerikalnih kupčij, te ostudne in infamne spekulacije s človeškimi dušami. — Vendar smo mnenja, da je enkrat sproženo vprašanje, treba preresetati na vse strani, in danes podajamo le en podatek tistim v razmišljanje, ki navadno najbolj široko usta odpirajo o kupljenih značajih. Neki Ribnikar in neki Žerjav sta bila svoje dni strastna nasprotnika liberalcev, pa sta vstopila v liberalno stranko kot izpreobrojena Pavla: spokorila ju ni toliko moč liberalnega argumenta, kot dobro plačane pozicije, ki so jima obetale in ki sta jih tudi dosegla. Ta slučaj je precej podoben z gori omenjenimi. Le da je v prvem slučaju prodal siromašen študent, ki ni vedel, kaj bo založil jutri v usta, svoje prepričanje za vsakdanji kruh; Ribnikar in Žerjav sta vsakdanji kruh že imela, slo jima je le še za puter, ki si ž njim mažeta kruh.

— Sestanek slovenske «Svobodne Misli» se je vršil v nedeljo zvečer na Jesenicah ob številni udeležbi — okrog 100 oseb. Po izvolitvi predsednika je dobil besedo JUC Lenart Lotrič, ki je govoril k temi «Cerkev in delavstvo» tako zanimivo nad eno uro, da hočemo svojim čitateljem ta govor podati v glavnih potezah. Za njim se je oglasil k besedi sodrug Anton Kristan, ki je najprej izpodbijal laž, da dela po svobodomiselnih shodih reklamo za socialno-demokratsko stranko, dalje razlagal, da ima Svobodna Misel največ pij-nirjev in privržencev med delavstvom, omenjal najnovejši nauk Terseglava v «Mladosti», da cerkev ni ljubeča, temveč sovražea, kdor se ji brezpogojno ne pokori, in izpodbijal delavce k organizaciji, ki edino more osvoboditi delavca najprej gospodarsko, potem pa še mislensko. Vsi poslušalci so zelo pazljivo poslušali oha govora.

— Agrarno-liberalna zveza. Čudna so pota goriske politike. Ljudje brez programa, brez načel kujejo kompromise danes s klerikalci, jutri z liberalci — za mandate. Poročali smo že, kako so se pogajali agrarni s klerikalci, ki so jih še včeraj smatrali za nesrečo goriske družbe. Klerikalci so ponudbe agrarcev odbili. V torek, dne 7. t. m. so si agrarci postavili svoje kandidate, kateri so: dr. Franko, veleposestnik Križničin Alojzij Štrekelj, liberalni državni poslanec, ki ni niti član agrarne stranke. V četrtek so imeli liberalci svoj shod, na katerem so imeli postaviti lastne kandidate. Ali kaj se je zgodilo? Sli so in so proklamirali agrarne kandidate za svoje. Proklamirali so Frankota za svojega kandidata, dasiravno je «Soča» pisala, da ni za nič. Tako smo srečno prišli do liberalno-agrarne zveze. In Gabršček se je še enkrat resil, da mu ni treba šteti liberalnih glasev in pokazati liberalnega uboštva.

Naše mnenje o tej zvezi povemo v četrtkovi številki. Za danes hočemo samo opomniti naše zaupnike, naj grejo na delo s podvojeno močjo, da bo naše število glasov tem večje. Liberalni mežnarji bodo kričali o klerikalni nevarnosti, čeravno so se sami vezali s tistimi, ki so hoteli napraviti kompromis z liberalci. Ampak biti moramo tembolj navdušeni in uverjeni, da je edina resna protiklerikalna stranka naša socialno-demokratska. Zatorej boj farško-agrarno-liberalnim hinavcem!

— Ljubljanski škof pod sekvestrom? Po Ljubljani je razširjena vest, da je vlada sekvestrala škofjeko posestvo v Gornjem gradu na Štajerskem. Leta in leta je vlada mirno gledala zapravljivo gospodarstvo ljubljanskega škofa, ne da bi bila ganila z mazincen. Mirno je gledala, kako roparsko je škof «gospodaril» in uničeval posestvo, ki mu je od njega izročena edinole vžitek. Kasno, prekasno se je spomnil ljubljanski kapitelj svoje dolžnosti in odvzel Jegliču upravo, varujoč interese Jegličevih naslednikov. Vlada pa je škofa v njegovem blaznem gospodarstvu celo podpirala in mu posodila državni denar v znesku 1.200.000 kron za njegove klerikalne ustanove. — Dolžnost škofovega lista je, da razločno pojasni vso zadevo; za škofovo gospodarstvo bi se menili sicer prav toliko kot za lanski sneg na kamniških planinah, ampak protestirati moramo, da vlada vzdržuje z državnim delavskim denarjem klerikalne institucije. Protestirati proti malomarnemu nadzorstvu vlade, ker dobro vemo, da bo bodoči škof to, kar mu je Jeglič snedel, skušal dobiti iz ljudskih žepov. Jegličeve gospodarske talente bo kranjsko ljudstvo še drago plačevalo.

— Cenjeno naročnike, ki še niso ponovili naročnino za III. četrtletje, prosimo, da store to v najkrajšem času, ako nočejo, da se jim list ustavi.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago vase glasilo. . . Agitirajte „Rdeči Prapor“!

Raznoterosti.

† Navdušen davkoplačevalec. V bližini Altone se je nedavno tega vršila patriotska slavnost; enega izmed udeležencev je tako navdušila, da piše dobesedno: «Ko sem gledal cesarju v resno dostojanstveno oko in videl prijazno obličje naše pobožne matere-cesarice, sem kar pozabil, da so razpisani novi davki. . . Ne tožimo več o davkih! Če so močnejša pleča, kot so naša, odvalila nove davke, tedaj pokažimo mi, da nove davke zmremo!» — Ali ni to imeniten recept za našega finančnega ministra Bilinskega, ki bi ga prav gladko rešil iz davčne zadrege?

Zadnje vesti.

Napad Nemcev na slovenske izletnike. «Slov. Narod» poroča iz Brezic, da je tolpa Nemcev razgrajala in napadla vračajoče se slovenske izletnike. Še z daljave so Nemci iz revolverja streljali na slovensko družbo; ena krogla je ranila hčerko železniškega uslužbenca.

Pooblastilni zakon. Dunaj, 13. septembra. Iz pogajanj vlade z agrarci izbaja, da bo vladi jeseni pooblastilni zakon za sklepanje pogodb z balkanskimi državami dovoljen.

Bienertbove konference. Praga, 13. septembra. V kratkem se ministrski predsednik baron Bienert začne pogajati z Jugoslovani in poljsko ljudsko stranko zastran delavnosti parlamenta. Poljska ljudska stranka je izrekla na strankarskem zboru zaupanje Stapinskemu in izjavila, da treba pobijati germanizacijsko tendenco Bienertbove vlade.

Nemški strankarski zbor. Lipsko, 13. septembra. S noči se je začel ob udeležbi 400 delegatov strankarski kongres nema ke socialno-demokratske stranke. Stranka šteje 633.000 sodrugov in je najmočnejša na svetu.

«Voleizdajniški» proces. Zagreb, 13. septembra. Današnji razpravni dan je popolnoma izpolnil plaidoyer državnega pravdnika Accurtija, ki se je trudil dokazati krivdo voleizdaje.

Napad na srbskega ministra. Belgrad, 13. septembra. Olpuščen i igralec «Narodnega kazališta», Stojković, je na cesti ogovoril, ministra Milovanoviča, proseč ga, da ga zopet nastavi. Minister se je zadržal nad njim, na kar je igralec ministra z vso silo udaril. Milovanovič je zbežal v neko hišo, kjer se je nezavesten zgrudil.

Kriza na Grškem. Atene, 13. septembra. Vojaška zveza je protestirala proti političnemu govoru prestolonaslednika na Krfu in v Patrasu, zahtevajoč od vlade, da v bodoče prepreči vsako vmešavanje prestolonaslednika v politiko. Vlada je v tem smislu posredovala pri kralju in zagrozila z demisijo. Splošno je prestolonaslednik zelo neprijubljen; odstop kralja je skoro neizogiben. Položaj je tem ostrejši in se je bati izbruha državljanske vojne, ker je velik del prebivalstva nezadovoljen s samovoljno diktaturo, ki jo že nekaj časa uganja soldateska.

Cerkev in delavstvo.

Govoril na sestanku slovenske „Svobodne Misli“ na Jesenicah g. JUC. Lenart Lotrič, dne 12. septembra t. l.

Cerkev živa izvenredno zaščito zakonov. Župniki in kaplani sramote po lecah nazore in prepričanje naprednih svobodomiselnih ljudi brez vsake kazni; vero pa branijo zelo ostri paragrafi. Svobodomiselnici ne potrebujejo nepoštenih sredstev, ker ne bilo bi svobodomiselnost sramotiti ali pa smešiti versko prepričanje kogarkoli. Svobodomiselnici le zahtevajo, da bi veljala enaka pravica in svoboda za vse državljane. Nočejo nikomur vsiljevati svojega prepričanja. Nočejo širiti svojih idej z nasiljem, kakor to delajo klerikalci, ki branijo svoj klerikalizem s kameni in poleni, z razbijanjem shodov, z denunciacijami in drugimi podobnimi nepoštenimi sredstvi. Svobodomiselnici tega ne smemo storiti nikdar. Moramo biti tolerantni nasproti svojemu najhujšemu nasprotniku. Mi moramo, kar trdimo, opreti na take dokaze, da prepričamo vsakogar, kdor hoče samostojno in razumno misliti. Zato hočemo širiti svoje ideje potom izobrazbe. Resnica in izobrazba, to so stebri, na katerih naj se razvija stavba „Svobodne Misli“, da doseže svoj cilj. Edino naše orožje v našem boju so dokazi in protidokazi.

To je bilo treba pripomniti zaradi tega, ker nas naši nasprotniki kažejo svetu kot največje sovražnike vsake vere, vsake cerkve. To je velika laž. — Svobodomiselnici ne sovražimo in zaničujemo nikogar, naj bo še tako veren kristjan, samo da je odkritosrčno veren, da ni verski hinavec, ki ne veruje ničesar, ampak se le hlina, kot bi veroval, in drugim očita brezboštvo ter jim škoduje, kjer more.

Svobodomiselnici ne sovražimo cerkve. Ne bojimo se pa povedati resnice o veri in cerkvi. In to peče naše nasprotnike. Svobodomiselnici pravimo, da so vere (konfesije) in cerkve v nasprotju z idejami moderne družbe, ki stremi po sreči za vse ljudi. Cerkve so imele v gotovi fazi razvoja človeške družbe pozitiven pomen, dandanes pa imajo le še negativen. Danes so nasprotni in ovira masam, ki streme po socialnem, političnem in mišljenskem osvoboditvi. Kjer pobijamo verske nauke in cerkev, delamo to na temelju resnice. Nam se gre za resnico, ki prinese srečo. Bati se ne smemo resnice, temveč moramo zanjo iti v boj neustrašno. In naj bo še tako britka. Dalje prih.

Puntigamska pivnica

Sv. Petra cesta 47

priporoča izborni kraški teran, Colaričev cviček, bel in rdeč iz Drenove ter priznana dobro puntigamsko marčno pivo. Otvorila se je tudi

vinska klet v kateri se toči izborno istrsko vino, belo in rdeče po 56 vinarjev liter. Za izborno in ceno kuhinjo je dobro preskrbljeno.

Sprejme se več gospodičen v kuharski pouk, katere lahko dobivajo tudi hrano. 4-1

Marija Rozman, restavraterka.

BLUZE

v težki svili, volni in drugem modnem bl-gu, v krasnih modelih, naj-novejša modna krila, kostume, dežne plašče, otročje oblečke, krstno opravo, prepdasnike, vsevrstno perilo in druga oblačila. Naj-finejše otročje kaple, klobučke, plaščke, pariške modro, nogavice, rokavice, jopice in druge pletenine. — Fine zavrtnice, naramnice, ovrtnike, srajce in drugo perilo za gospode priporoča največja narodna konfekcija

M. Kristofič-Bučar

Stari trg 28 Ljubljana Stari trg 28

Zunanja naročila se izvršujejo takoj in ceno. Cene radi male režije brez konkurence. 52-53

Velika in moderna

: zaloga oblek :

za gospode, dečke in otroke

A. KUNC

LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3

:: (na vogalu Židovske ulice). ::

Strokovnjaška postrežba z izbornimi izdelki po nizkih, stalnih, na vsakem predmetu označenih cenah. ::

24-21

Naročila po meri točno in priznana dobro. ::

Svojim čitateljem priporočamo, da se ozirajo na take tvrdke, ki inserirajo v našem listu.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

Rdeči Prapor

Telefon št. 177

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

**zagrebško in
: češko pivo :**

Telefon št. 177

Telefon št. 177

Največja zaloga,

najboljša in najcenejša tvrdka za naročevanje ozir. nakupovanje!

Čopičev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/2, 1/3, 1/4, in 1 kg. 104-84

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in najlepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvastega za pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.

Brunolna za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Maščobo za usnje.

Oljnatih barv, priznana najboljših.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.

Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpeznega.

Gipsa, alabasterskega in štukaturnega.

Karbollneja, najboljšega.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhlh, kemičnih, prstenih in rudninskih.

Kleja za mizarje in sobne slikarje.

Vzorcev za slikarje, najnovejših.

Ustanovljeno
l. 1832.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno
l. 1832.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Najbolj varno naložen denar

je v slovenski

Mestni hranilnici ljubljanski

Stanje hranilnih vlog nad 36 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

Za varnost denarja je porok poleg rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso svojo davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8 do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4 1/4 % ter pripisuje nevzdignjene

obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica sama in ga vlagatelj ne zaračuni.

Denar se lahko pošlje tudi po pošti.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišče po 4 3/4 % na leto. Z obrestmi obenem plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5 % izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 1/2 leta. Kder plačuje 6 % izposojenega kapitala, poplača dolg v 33. letih. Dolžnik more poplačati svoj dolg tudi poprej, ako hoče.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje. — Mestna hranilnica izdaja lične

domače hranilnike

proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi otroke navajajo k varčnosti. — V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi

kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači v

Prešernovih, prej Slonovih (Elefantnih) ulicah 3.